

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2:40
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Băhyányi Nrul 2.
 INSERȚIILE
 se primesc la admini-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Anul I.

NUMĂR POPORAL

Nr. 15.

Tricolorul

Nu sunt doi oameni în lumea asta asemenea. Nu sunt pe pământ două flori într'un chip. Nu sunt două frunze fără a se deosebi una de alta. Fiecare făptură din lume se deosebește prin ceva de cealaltă. Așa sunt oamenii, așa sunt popoarele.

Fiecare popor ține să-și aibă semnul său, prin care se deosebește de celelalte popoare. Semnul de deosebire sunt de obicei culorile. Fiecare neam își are culorile sale. Și fiindcă culorile acestea au însemnătatea, că deosebesc ființa unui neam de ființa celorlalte neamuri, pentru aceea fiecare neam își cinstește și își iubește culorile sale, cum își iubește ființa sa, sufletul său.

Culorile poporului românesc sunt: roșu, galben și albastru. Noi Românii iubim culorile acestea, pentru că ele sunt semnele sufletului nostru. Când noi purtăm pe hainele noastre, în părul nostru aceste culori, prin asta nu vrem să zicem, că noi urâm alte neamuri ori, că vrem răul altora, ci vrem să arătăm numai, că noi suntem Români, că vrem să rămânem ceea ce am fost strămoșii noștri, că ne iubim neamul nostru. Nu va să zică culorile acestea nici că noi am voi să spargem Statul, unde trăim ori, că am dori să ne alăturăm altui Stat, ci culorile roșu, galben, albastru sunt numai semnul vădit al ființei noastre românești, al iubirii noastre pentru neamul nostru românesc.

Și deoarece noi ne iubim neamul mai mult decât viața noastră și fiindcă noi dorim să rămânem în veci Români, pentru aceea niciodată nu putem să ne lăsăm de culorile noastre românești, de mândrul nostru tricolor.

Dar stăpânitorii noștri ar dori, ca noi să ne desbrăcăm de ființa noastră românească. Ar dori să nu mai fim Români, ci să ne contopim și noi în neamul unguresc, să ne facem Unguri. Din pricina aceasta stăpânitorii acestei țări urăsc tricolorul nostru românesc și se face adevărată vânătoare după acest tricolor. S'a întâmplat moarte de om din pricina asta și jandarmii smulg cingătoarele românești ale fetițelor noastre și se aprind de mânie, când văd pe hainele noastre culorile: roșu, galben, albastru.

Noi ținem în toată cinstea insigniile și culorile Statului-Ungar, ai cărui cetățeni suntem, nici nu avem gânduri dușmane împotriva Statului ori împotriva poporului maghiar, dar nici-odată nu vom înceta a iubi tricolorul nostru românesc, care este legat de ființa noastră, cum este legat sufletul de trup.

Ori-câte nedreptăți ne-ar face cineva pentru dulcele nostru tricolor, care este semnul ființei noastre românești, noi niciodată nu vom renunța la acel tricolor, căci el nu vatămă pe nimeni, ci ne mângăie numai pe noi și ne este drag ochilor și sufletului nostru. Tricolorul acesta este partea cea mai frumoasă a țesăturilor femeilor române, el este podoaba hainelor noastre țărănești, fără el casele noastre

sunt despoiate de frumuseță, casele noastre sunt lipsite de mângăierea cea mai dulce a noastră.

Statul are dreptul și are puterea să ne silească a respecta legile țării și rânduiala în deobște. Nici nu suntem noi Românii răzvrățitori. Ne iubim patria mai mult, decât ori care alt neam și, suntem poate prea îndelung răbdători, darea ni-o plătim, sângele ni-l vărsăm pentru patrie și tron, de ce nu suntem lăsați în pace deci să ne iubim și neamul nostru românesc și să arătăm chiar lumii iubirea aceasta prin purtarea dulcelui nostru tricolor?

Cu cât mai mult voiesc cu puterea să ne deslipească de ființa noastră românească, noi mai vartos ne încălzim de ea și mai vartos trebuie să dăm tuturor să înțeleagă, că nici odată nici o putere lumească nu va putea fi atât de mare, ca să ne facă să abzicem de romanitatea noastră. Și nici odată nu vom îngădui, ca să ni-se răpească semnul romanității noastre, tricolorul românesc.

Trecut-au strămoșii noștri prin mii de suferinți. Potop s'au vărsat asupra neamului nostru, străinii din toate părțile lumii, fost-am robiți veacuri îndelungate, nici credința noastră în Dumnezeu nu voiau să ni-o ierte, și iată după marea de suferinți, ce a dat peste noi, mai întăriți și mai vânoși ne-am ridicat de-asupra tuturor neajunsurilor noastre. Că nici-odată nu am părăsit credința în D-zeu și niciodată nu ne-am lăpădat de neamul nostru cel românesc.

Inviat din morți

— Amintire —

A trecut un sfert de veac, dacă nu mai mult, că mă găsiam profesor la curtea unui mare boier unde mă învoisem să pregătesc un cuconăș resfătat pentru intrarea la academia te reziană. Și așa tot dăscăind băețelul de bun neam pentru ziua cea mare ce-l aștepta la școala sa, în vreme ce eu singur mă gândeam la ispitirea ceva mai grea ce aveam să o dau eu însuși, colo la Cernăuți, mi-a trecut iarna, par'că nici nu fusese.

Și totuși iarnă grea și cumplit de geroasă, ca aceea nici că-mi aduc aminte să fi apucat vre-o dată. Atât că în traiul cu tot felul de îndemânări ce le duceam la casa boierească, greul vieții de afară nu mă prea atinge, doar în plimbările ce le făceam cu sania prin împrejurimi, dacă-mi mai venia câte o suflare de ai celor ce-și duceau zilele în nevoi și greutate. Până și serile lungi, când școlarul meu se alinta în sa-loanele mamei sale; și eu îl mai slăbeam cu învățătura mea, am avut parte să le petrec în tihnă și plăcere neuitată. Căci aveam la curte un prieten vrednic și bun, pe care-l voiu ținea de-așemenea minte, întreaga mea viață.

Era îngrijitorul pădurilor întinse ale boierului meu, sau ober-ferșterul curții, cum îi spuneau toți, om mai în vârstă ca mine, de soiu german din Boemia, umblat prin lume și oțelit în meseria sa prin școală și practică îndelun-

gată. Numele nu-i voiu spune fiindcă trăește încă și astăzi și poate s'ar supăra, auzind că i-am dat în vileag istoria pe care vreau să v'o povestesc și pe care îl privește de aproape. Ce ne împrietenise pe amândoi, a fost mai ales singurătatea, în care ne aruncase soarta, apoi încă și o apropiere dela unul la altul, cum se întâmplă că leagă de multe-ori inimile omenești, prin tot felul de fire de înrudire sufletească, de care noi muritorii nici nu ne dăm bine seama.

Curțile boierului erau așezate pe un început de vale, strămtorată jur împrejur de munți înalți și păduroși, ce se închiegau de-adreptul cu codrii de brad și molid ai Carpaților. Din ei se cobora apa albastră și zburdalnic de iute a Siretelui, cotindu-se spumos în albia ei strâmtă, cu zor năprasnic de a străbate la largul șesului apropiat. Clădirea dinspre drumul mare, despărțită printr'un geamlac lung de sălașul unde stau stăpânii curții, cuprindea pe lângă odăile multe de musafiri, și locuința mea, de unde n'aveam de cât să trec un colț de curte pentru a ajunge la casele de-afară, unde era stăpân și gospodar înzestrat cu toate, amicul meu ober-ferșterul. Când nu era el la mine, eram eu la dânsul, și așa ne deprinsesem a ne vedea mereu, încât în zilele sale de vânătoare sau inspecțiuni prin codrii munților, adevă când se întâmpla să nu ne întâlnim de loc, ne tânjeau inimile de-opotrivă de greu.

De câteori nu ne simțiam ținuți să luăm parte la mesele și petrecerile aduse prin tot fe-

lul de prilejuri ale casei, ne făceam și noi sfinte sărbători, petrecând, fie la mine la curte, fie în casa ferștereașcă, seri de adevărată pomeneală. Amicul meu ținea o mulțime de gazete și foi străine, din cari aveam ce culege la noutăți de tot felul. Și tot citind împreună, ni-se înțeția vorba și mai mult, și dela o vreme începea vorbărețul oberferșter să-mi povestească multele întâmplări din anii săi de pribegie prin țări străine. Și avea, nu știu cum, un dar iscusit a le spune și descrie toate, câte le văzuse și pățise, de credeam, că s'au petrecut chiar înaintea ochilor mei.

Așa ne-a trecut iarna cu citirea și cu povestitul și prin răstimpuri, adevă de câteori se întâmpla, că vânătorile mari ce se făceau la curte, să mi-l înstrăineze pe prietenul nedespărțit, — dacă nu-l vedeam, zic, cu zilele, simțiam cu adevărat, că ne împrietenisem pe viață și de-a-binele. Dar iată, că în toial acestei prietenii tot mai strânse, s'a ivit o întâmplare, ce ne-a pus pe amândoi în suferință mare și neașteptată și era cât pe ce să-mi smulgă pe nedeslipitul meu tovarăș din surghiunul plăcut la curtea de care v'am amintit, și chiar din viața aceasta.

Mergea spre sfintele Paști. Numai câteva zile ne despărteau de săptămâna Patimilor și înviorătoarea primăvară își arăta în toate chipurile puterea ei năprasnică, topind scufiile de zăpadă și de ghețuș din culmile munților, de se revărsau în chip de puhoie șopotose din în-

Vom purta și mai departe tricolorul nostru românesc, nu semn de dușmănie împotriva altora, ci semn curat și dulce al iubirii noastre de neam, semn al voinei noastre nestrămutate de a rămâne Români acum și în vecii vecilor.

Pacea cu naționalitățile

Scrisoarea dr.-lui Mihail Polyt.*)

Neoplanta, 25 Aprilie.

Dr. Mihail Polyt șeful Sărbilor naționaliști a trimis ziarului „Világ” din Budapesta următoarea scrisoare:

Mult stimată d-le redactor!

Articolul dela Paști a mult prețuitului d. dr. Oscar Iászi e foarte frumos, dar el nu se ocupă cu *chintesența* chestiei naționalităților din Ungaria. Iar *chintesența* chestiei de naționalități e tocmai aceea, că este oare Ungaria stat *omogen*, național, ori *eterogen*. Noi, naționalitățile, ținem la punctul de vedere al regelui S. Ștefan, că Ungaria nu e regnum unius lingue; ținem la aceea, că Ungaria nu e stat național, ca și celelalte mari state ale Europei, a căror hotare geografice sunt identice cu hotarele etnice. Ungaria nu e stat național, ca și Franța, Italia, Spania etc.; nu e stat național, ca și România, Serbia, Muntenegru, Bulgaria, Grecia, ba nu-i nici un astfel de stat național, ca și Germania ori Rusia, deoarece în Germania cele 1½ mil. de Ruteni nu înseamnă ceva față de 60 mil. de Germani, precum în Rusia cele 30 mil. neruși nu înseamnă ceva față de 100 mil. Ruși.

Opinia publică ungurească confundă concepțiunea națiunii politice și a acelei

*) Publicăm cu plăcere articolul acestui bărbat distins al partidului național sârbesc, ca o alocuțiune interesantă la chestia naționalităților. (N. Jui „V.”).

etnice. *Națiunea politică*, aceasta e o expresiune învechită, deoarece aceasta nu înseamnă altceva, decât *viața de stat*, unitatea statului. Naționalitățile nicicând n'au *tras la îndoială existența acestei națiuni politice*. În programul Congresului naționalităților ținut în Budapesta la 10 August 1895, deosebit se accentuiază într'un punct integritatea Ungariei. Dar una e *viața de stat* și alta e *rasa*. Când eu spuseseam odată în Cameră, că Ungaria nu înseamnă că e țara Ungurilor, s'a produs o adevărată furtună. Cu toate că, dacă ar fi adevărat, că Ungaria e țara Ungurilor, în cazul acesta ea nu ar fi altceva, decât proprietate privată domnească din evul mediu față de iobagi. *Noi în baza progresului istoric recunoaștem hegheonia Ungurilor*, dar nu le recunoaștem supremația, deoarece hegheonia pe lângă egalitate înseamnă *generalat*, iar supremația, înseamnă, stăpânire și supunere.

Chestia naționalităților nici când nu poate fi discutată, dacă totdeauna și la fiecare prilej se accentuiază *ideia de stat ungar*. Ce înseamnă și cum se poate explica aceasta? Evident, numai așa, că din Ungaria, din statul *eterogen*, voesc să se creieze stat *omogen*, ceea ce înseamnă contopirea popoarelor nemaghiare cu poporul unguresc. Năzuința aceasta nu numai că e irealizabilă, ci ea e de-adreptul o năzuință *contra-culturală*.

Dacă Ungaria e considerată ca stat *omogen*, atunci consecințele acestei considerații cu privire la *viața de stat* sunt de-adreptul *nenaturale*. Pe lângă o astfel de părere popoarele nemaghiare, *ca atari, nu pot lua parte la viața de stat*.

Dacă Ungaria se consideră ca stat *omogen, național*, atunci în *viața de stat a Ungariei* toate reformele trebuiesc făcute

asa, ca și cum ea ar fi considerată de stat *eterogen*. În *viața de stat* a unui stat *omogen* popoarele nemaghiare, ca atari, nu pot avea rol, deoarece în cazul acesta însăși reforma electorală în Ungaria față de popoarele nemaghiare ar deveni de-adreptul iluzorie. Fie dreptul electoral universal, secret și după comune, totul e o iluzie, deoarece administrația este organizată după sistemul statului *omogen*. Iar dacă Ungaria se consideră de stat *eterogen*, atunci administrația trebuie să ia o altă formă, trebuie, ca administrația aceasta să fie organizată conform elementelor etnice ale statului *eterogen*. În cazul acesta deci sistemul *comitatens* trebuie reformat. Câtă vreme comitatul nu este organizat conform elementelor etnice; câtă vreme alegerea din comitate conform împrejurărilor etnice nu se democratizează; câtă vreme în comitate *gentry* cu buze maghiare și maghiarizat dominează aproape după sistemul medieval: până atunci o administrație modernă e imposibilă.

Drept aceea câtă vreme în chestia naționalităților nu există o înțelegere cu privire la aceea, că este oare Ungaria stat *omogen*, ori *eterogen*, nici o discuție n'are rost.

Naționalitățile din Ungaria și-au precizat foarte bine principiile cu privire la rezolvirea chestiei de naționalități, și a-nume:

1. În anul 1868 în Cameră cu prilejul dezbaterii legii de naționalități. Atunci nu numai deputații naționaliști, ci și nemaghiarii guvernamentali Deakști au prezentat Camerei proiecte, sub titlul. „Proiect în chestia regulării și asigurării naționalităților și limbilor din Ungaria”, Proiectul acesta consta din nouă articole extinse.

nălțimea lor spre albia umflată și turbure a Siretelui.

Dând vacanță timpurie școlarului meu, ce avea să însoțiască pe mamă-sa la oraș, la Cernăuți, m'am așezat cu toată îndemânarea la micul meu acasă. Atât numai, că eram îngrijit de neastâmpărul, ce vedeam că-l mistuia de câteva zile încoace. Apele venind tot mai mari, rupsesse câteva poduri și oamenii din cele două sate ale moșiei se băteau pe cererea de a lemelor, cu cari aveau să se dureze trecătorile noi, de către meșterii dulgheri, chemați în grabă din târg.

Dar mai era și altceva, ce-l rodea pe oberferșterul nostru, lucru, care l-am aflat abia într'o seară, dela el însuș. Avea adevărat un câne de vânatoare, de mare preț, pe care i-l dăruise un magnat venit la curte în ospete. Era un dobitoc de soi, bine învățat, la care ținea omul ca la un odor. Ii zicea Nero, și era — îl văd ca astăzi, — peste tot galbăn ca șofranul, având numai pieptul alb, și pe spinare tot așa o dungă, ce părea, că-l desparte în două.

Nici dimineața, nici la prânz, Nero, după cum spunea nevasta berejnicului curții, ce îngrijea pe la casa ferșterească, nu atinsese măcar mâncarea ce i s'a dat. Inzădar îl îndemna acum stăpânul său însuși, și-l alinta în toate chipurile să îmbuce ceva din mână, că nici nu se urnia din bârlogul său. Oberferșterul cum nerăbdător de fire, vroind să-l scoată pe câne afară din coteț, s'a pomenit spre marea sa mirare, că i-a arătat chiar dinții și cum încerca acum în tot

felul să-l tragă afară, să vadă de nu cumva avea vr'un beteșug sau altceva, s'a ales chiar cu o mușcătură sdrăvănă. Cum nu-și putea de loc lămuri, că ce se aibă animalul, l-a lăsat deocamdată în pace, a proptit cotețul bine și a început cu multă grijă să-și spele mâna însângărată, făcându-și în urmă câteva cataplasme de cârpe muiate în arnică, la care lucru încă l-am ajutat eu, așa pe cât mă pricepeam.

Toată seara n'am stat de vorbă decât asupra lucrului ciudat cu Nero și din toate ispitelile făcute slujitorilor din curte, nu ieșea pic de dumerire, că ce să fi pățit sârmanul câne. A doua zi desdiminează însă, când s'a repezit neliniștitul vânător la cotețul desmerdatului său tovarăș de pădure, a găsit cotețul deschis, iar Nero nicăiea. Toată căutarea și iscoada dată fugitului erau degeaba. Pierise ca în pământ.

Era Sâmbătă înaintea Floriilor, când l-am lăsat pe prietenul meu dus pe gânduri și am plecat să petrec sărbătorile Paștilor la părinții mei. L-am zis rămas bun în chipul cel mai vesel, doar, doar îl voiu înviora cu vorbele mele, decât fața sa era, — îmi aduc aminte, — ca schimbată. Se petrecea ceva în adâncul năcăjitului om: decât eu habar nu aveam ce hotărîre strașnică se zămislise în sufletul său. Trebuia să aflu lucrurile mult mai târziu, când orice mângâiere și sfat erau de prisos. Iată cum s'au perindat în adevăr clipele chinuite ale sârmanului oberferșter.

Credința omului că drăguțul său de Nero era mușcat de un câne turbat și turbase acum

el însuș, i se înrădăcinase atât de cumplit în minte, încât s'a împăcat repede cu soarta sa nefericită și știindu-se în ghiarele unei morți sigure, s'a pus cu sufletul zdrobit pe rânduirea lucrurilor ce aveau să se ivească pe firul soartei nestrămutate. Știa din cele auzite de pe la oameni, precum și din câte le citise prin cărți, că turbarea se arată negreșit la nouă zile și începe cu ferbințeală năprasnică, cu dureri de cap și cu sete mare. Ziua a noua, strașnica zi în care avea să i se împlinească sorocul, nenorocitulul său sfârșit, cădea deci Sâmbătă, în ajunul Invierei, care în anul acela, ca prin întâmplare, venia deodată cu Invierea la catolici. Și iată ce a făcut sârmanul om.

De Duminică și până Marți sara a pus la cale toate trebile de ferșterie, adică socotelile pădurilor, ale feresteilor și lucrătorilor, daraverile cu arendașii jidovi și tot, tot, ce ținea de sama lui și Mercuri dimineața a plecat la târgul Vijnitei. Aicia la dregătoria ținutului, și-a făcut testamentul și l-a încredințat notarului judecătoresc. A mers apoi la biserica papistașă a târgului și s'a spovedit și împărtășit, după legea sa și, mângâiat la suflet că și-a pus la regulă cele ce-l mai legau de viața pământească, s'a întors a treia zi înapoi, la moșie.

Oberferșterul, avea în țara Boemiei, de unde era de loc, o mamă bătrână și o soră văduvă, ce trăia împreună cu o nepoțică luată de suflet, într'un orașel mai retras. Astora le-a scris ispititul om o scrisoare lungă, arătându-le toate, cum au venit și trimițându-le și un izvod amănunțit

Mare magazin de haine a lui

Moskovitz Zsigmond

Furnizorul inteligenței române. ARAD, (Palatul Teatrului oraș).

Cel mai ieftin și avantajos izvor de procurat haine gata pentru bărbați și copii. — Recomandă în deosebi specialele sale soiuri de paltoane și peptare pentru preoți.

Asortiment extraordinar de bogat în tot felul de îmbrăcăminte moderne, paltoane, pardesiuri etc. pentru bărbați și copii.

N-rul telefonului pentru comitat și oraș 534.

2. In programul dela 10 August 1895 la Budapesta cu prilejul Congresului naționalităților, care program constă din douăzecișidouă articole. In sfârșit

3. In 1906 în răspunsul la Adresă al deputaților naționaliști prezentat Camerei.

Poftim și căutați un sprijin din principiile formulate de naționalități și atunci se va putea discuta.

Sunt convins, că în întreaga Ungaria nu se găsește om, care n'ar dori ca chestia naționalităților din Ungaria să se rezolveze spre interesul patriei comune.

Tratatul dintre Khuen, Bienerth și Schönauich. Din Viena primim știrea, că azi la orele 10 a. m. contele Khuen a plecat la ministerul comun de războiu, unde a pertractat cu ministrul comun de războiu baronul Schönauich și cu ministrul președinte austriac baronul Bienerth. Amândoi miniștri-președinți au ascultat și expunerile ministrului comun de războiu Schönauich, pe cari cei doi prim-miniștrii le-au și prezentat celor două consilii ministeriale. Din sorginte bine informată aflăm, că tratativele dintre cei doi șefi se vor fini încă azi, ajungând la înțelegere.

Consultarea ministrului comun de războiu s'a făcut la inițiativa celor doi prim-miniștrii, rugând Monarhul să îndrume ministerul de războiu să-și dea tot concursul în aceasta afacere. Punctul de vedere austriac până acum a fost, ca pentru toți acei soldați de origine din Austria cari servesc la regimentele din Ungaria, limba de pertractare să fie cea germană. Față de aceasta a ridicat și Khuen pretenziunea ca tot astfel să se facă și pentru soldații maghiari, cari servesc pe teritoriu austriac. Austria însă nu se învoiește la aceasta.

Guvernul unguresc persistă și acum în acest punct al teritorialității, pe care de altfel l-a fost acceptat și guvernul austriac înainte de Paști, dar după aceea l-a respins.

Participarea lui Schönauich de azi la consiliul dintre cei doi miniștrii s'a făcut în mare parte sub presiunea presei austriace, care pretindea în mod energic ascultarea militarilor, căci

chestiunea limbei e mai mult o chestie practică, decât politică. Natural cei doi prim-miniștrii au considerat mai mult partea politică a chestiunii.

După alte izvoare nu se crede, ca să se ajungă încă în cursul zilei de azi la vr'un rezultat.

Cartea lui Kristóffy despre sufragiul universal. Ziarele din capitală anunță apariția unui volum cuprinzând părerile lui Kristóffy referitor la chestiunea reformării dreptului de vot. Unul dintre cei mai calmi și obiectivi fruntași ai vieții politice din patrie, Kristóffy poartă de ani de zile o luptă înțepită pentru realizarea sufragiului universal pe baza unor principii democratice. Mai anul trecut a făcut un turneu prin centrele mai importante în favorul sufragiului universal, pledând cu puternice argumente și mult avânt pentru înfăptuirea acestui drept. Volumul ce va apare Sâmbătă cu o prefață scrisă de cunoscutul Méray Horváth Károly e publicat cu tenă dința de a dovedi, că sufragiul universal nici de cât nu stă împotriva intereselor națiunii maghiare. Cartea afară de vorbirile cele mai de samă ale d-lui Kristóffy, conține și proiectul lui de lege referitor la legiferarea votului universal. Proiectul îl comentează și apreciază Méray-Horváth, care totodată relevă și idealismul în modestia d-lui Kristóffy, demonstrând, că scopul lui principal a fost totdeauna realizarea acestei reforme, fără însă să o lege de persoana sa.

Tisza împotriva învățământului popular de stat. Districtul bisericei reform. al Salontei-mari și-a ținut zilele trecute adunarea generală sub președinția contelui Ștefan Tisza. Cătuindu-se în decursul ședinței rugarea unei comune din Biharia, care cere permisiune pentru a ceda școala confesională statului, ca pe banii plățiți până acum învățătorului să-și susțină preot, contele Tisza în opoziție cu adunarea generală să pronunțe categoric în contra statificării școalelor confesionale, zicând:

— Eu din partea mea deneg împlinirea cererii, deoarece nu aprob statificarea învățământului popular. Aici e dureros, că în corpul învățătoresc tot mai mult se afirmă curente, dacă nu ateiste, cel puțin antagoniste religiunii, deci bisericei i-se impune datoria de a griji de

creșterea religioasă a școlărilor. Propun deci respingerea rugării.

Adunarea generală, în consonanță cu președintele său, a respins rugarea.

Numărul de Paști al „Românului“. Sub titlul „Un mare succes al presei naționale de dincolo“ confratele „Minerva“ din București scrie următoarele:

„Noul ziar „Românul“, organul partidului național al fraților noștri din Ungaria, a publicat de Sfintele Paști un splendid număr politic și literar. Cei mai mari scriitori contemporani ai Românilor s'au grăbit să scrie câte ceva anume pentru acest număr festiv al primului ziar românesc de peste hotare.

In frunte „Românul“ publică o poezie inedită a d-lui Al. Vlahuță, — „Triumful așteptării“, făcând apologia luptătorului care se jertfește pentru dreptate și adevăr. Poezia maestrului este o fericită inspirație din viața Românilor asupriți pentru naționalitatea lor. In orașele și satele fraților noștri vor fi tresărit toate inimile de frumusețea și adevărul unor versuri ca acestea:

*Nebiruit e omul ce luptă cu credință!
El știe că pe lume nimic zadarnic nu-i;
Că, dincolo de truda și jertfa clipei lui,
In taină vremea țese la sfânta biruință;
Că vetele toate visează armonie,
Că... este o dreptate și... trebuie să vie!*

D. George Coșbuc care a rămas poetul clasic al Ardealului, a trimis ziarului drag al fraților săi o inspirație admirabilă de Florii, poezie de asemenea inedită.

D. I. L. Caragiale, al cărui nume strălucește în fruntea colaboratorilor regulați ai „Românului“, a scris o minunată povestire de Paști, tot pentru lupta politică a fraților de dincolo.

D. I. Al. Brătescu Voinești a trimis ziarului din Arad una din perlele operelor sale inedite, schița „Bietul Tric“.

Chiar maestrul Barbu Delavrancea, deși ocupat cu treburile unui minister și absorbit de răspunderea înaltei sale situații politice și-a adus aminte cu drag de frații asupriți și a semnat pentru ziarul „Românul“ nuvela sa „Irinel“.

In acelaș număr al ziarului se mai publică un articol filozofic al neuitatului Eminescu des-

asupra tuturor lucrurilor ce le avea el la curte și cari erau să le cadă moștenire dreaptă, împreună cu banii puși în testament și meniți a sluji odată de zestre nepoțetei nevrâstnice. Câte lacrimi ferbinți va fi vărsat ispititul om, scriind aceste lucruri, numai Dumnezeu cel îndurător știa.

Apoi s'a apucat de altă ispravă, cam tot atât de dureroasă. S'a pus bietul, adevărat să-și scrie și o epistolă de rămas bun boierului său și asta trebuie să-și fi venit cumplit de greu, după cum am putut vedea din însaș scrisoarea mult încercatului om, pe care am citit-o în urmă cu toții. Șeptesprezece ani fusese el acestui blând și nobil stăpân nu numai slujitorul cel mai credincios, dar și prieten de casă adevărat și sfetnic scump la ciasuri grele. Prin hărnicia neamțului acestuia boierul își ridicase, ce-i drept, proprietatea la o stare înfloritoare, pizmuită de toată boierimea învecinată. Decât nici stăpânul nu uitase de prețutul său ajutor și-l făcuse la rândul său om cu stare. Căci prin chiverniseala sa și prin cumpătate în toate ajunsese și oberferșterul aproape om bogat. Cum era dar să se despartă de scumpul său oblăduitor, fără să-și mulțamească. Și lacrimile îi răzbeau din ochi cu șiroaiele, la fiecare cuvânt, ce-l așeza suspinând pe hârtie.

Și cu asta se făcuse Vineri sara și Sâmbătă desdimineața, după o noapte nedormită, oberferșterul meu s'a gătit ca de vânatoare și cu ceva merinde în geanta sa de piele și pușca atârnată pe umăr, a intrat întâiu în curtea boierească, unde a dat în samă vâtafului cheile cancelăriei ferșteresti și scrisoarea pecetluită pentru boier. Apoi a

apucat drumul mare și intrând pe rând la preotul și apoi la învățătorul satului, în casa cărora petreceam adeseori împreună, și-a luat rămas bun ca pentru scurtă vreme, sub cuvânt, că nu se ntoarce decât după sfintele sărbători. In urmă a dat și pe la poștă, ce se afla la capătul drumului mare și aici a trimis scrisoarea sa lungă în Boemia, luându-și ziua bună și dela postmaistrul, fost ofițer în vremuri și cu care de asemenea ne aveam amândoi foarte bine.

Sus, în creasta șirei muntoase a Suhăului, se resfață o poiană lunguiață, pe a cărei colțisor de miazănoapte pusese boierul să-și facă o casă de vânatoare de lemn de molid, cu cerdac lat împrejur, de unde puteai privi în valea Siretului, ca și în cea a Ceremușului. În lăuntru casei se găseau de toate, adevărat cum s'ar zice, puteai să huzurești zile întregi, căci erau mai multe încăperi, pentru boieri și pentru slujitori și în una din odăi se găseau dulapuri mari ferecate, pline cu tot felul de lucruri trebuincioase, iar în pivnicioara de sub podeala tindei, s'ar fi aflat chiar, — așa îmi spuneau într'un rând berejnicii curței, până și polobocelii cu vin de Odobești. Că și făceau chiar boierii oaspeți la vânatoarea de caprioare pe la Simedru, nu odată chef și veselie acolo, în creștetul munților înalți, de se mira lumea, când zăboveau și nu se întorceau cu zilele pe la curte.

Aici la foisorul din poiana Corbului, cum îi ziceau oamenii căsuței din culmea Suhei, s'a

urcat oberferșterul nostru, luând drumul cel mai scurt, tot pe poteci cunoscute numai de dânsul, ca să nu-și prichească nimeni.

Și deși cam lungă și obositoare, calea spre șira muntoasă îi păruse totuși astăzi, nu știu cum, scurtă. Că era primăvară timpurie și măcar că era abia săptămâna patimilor, firea se grăbise oarecum cu verdeața, încât cetinișul cel întunecat al pădurei se arăta par'că tivit de covoarele luminoase și pline de brândușe mirositoare ale veselei poieni. Și s'a oprit urgisitul om înaintea casei umbrite de brazii înalți de prin prejur și, par'că nu știu cum, nu-i venea să se apropie de treptele pridvorului lat dela intrare. I-se părea că stă în fața unei biserici, în care se ascundea cripta mormântului pregătit pentru dânsul, și gânduri negre se sbăteau în sufletul său brăzdat de ispita soartei crude.

Erau ceasurile trei după amiază, când a sosit amaritul om la locul ce și-l hotărise pentru așteptarea sfârșitului zilelor sale și atât se deprinsese acum cu gândul morței, încât l-a strecurat oarecum un fior de mulțămire, că nu se mai găsea în apropierea oamenilor și nici nu știa măcar cineva, unde era și pentru ce dispă use așa pe neștiute dintre ceice-l cunoșteau. De aicea și până la moartea adevărată ce mai era? O zi, sau două, și toate aveau să se isprăvească.

Iar el era repede să fie șters din rândul celor vii și uitat de cei trăitori. Una îi mai rămânea, ciasul cel cumplit al ieșirii sale din nădejdea ce mai licărea în sufletul său, că poate,

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortisare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
:: cele mai favorabile ::

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca nr. 8.

□ Casă proprie lângă filiala poștală. □

pre „Inviere“, precum și numeroase bucăți literare și politice de actualitate.

Constatăm cu satisfacție, că „Românul“ a reputat, în numărul său de Paști, un succes extraordinar pentru presa națională de dincolo.

Faptul, că cinci scriitori cu adevărat mari ai neamului nostru au ținut să-și manifesteze dragostea și încrederea lor față de organul oficial al partidului național român, este cea mai bună recomandare ce se putea da noului ziar, despre valoarea lui culturală.

În același timp, gestul generos al scriitorilor noștri este și o puternică afirmare a unității sufletești între toți Români.

Felicităm din toată inima pe confrății dela „Românul“ de biruința lor pe câmpul de lupte și de jertfe curate al presei naționale românești!

Un ziar german despre familia domnitoare din România. Ziarul nemțesc „Tages-Post“ se ocupă într'un articol prim cu familia domnitoare din România. Ziarul constată cu vădită satisfacție starea înfloritoare, la care a ajuns Regatul român sub conducerea înțeleaptă a celui mai luminat domnitor al zilelor noastre. România are cel mai însemnat rol azi între statele din Balcan, dar nu mai puțin îmbucurător este, că și în concertul celorlalte state din Europa, României i-se dă azi un loc de cinste.

Nu poate fi un moment mai fericit în viața unui om, decât acela, când după cea mai încordată muncă de peste un jumătate de veac, poate gusta roadele bogate ale ei.

Regele Carol, a cărui drum a fost într'adevăr sămănat cu spini, când la 1866 a călcat necunoscut de nimeni pământul României. Țara fără nici o însemnătate politică și economică a devenit sub conducerea isteată a lui Carol nu numai să-și elupte independența, dar i-a durat temelii trainice și pentru o viață modernă socială și economică.

În această muncă devotată noii sale patrii Carol a fost întovărășit de augusta sa soție, regina Elisabeta.

Creșterea din copilărie a ei a destinat-o parcă anume pentru a fi soția unui domnitor, care avea să treacă prin cele mai mari lipsuri până ce să-și poată asigura cât decît splendoarea unei familii domnitoare.

Ziarul dă unele amănunte din viața de copilă a reginei, în a cărei casă părintească a stăpânit o rigoare înr'adevăr spartană la creșterea copiilor. Această rigoare a dat reginei tărie sufletească, de care a avut lipsă mai târziu într'o țară, unde o așteptau așa multe și grele datorii alături de bărbatul ei.

După ce face o reprivire asupra istoricului castelului Peleş și a celui dela Cotroceni, după ce descrie unele momente din viața ei de adevă-

rată mamă în mijlocul țărancilor simple din satele din jurul acestor castele, relevă instituția umanitară „Vatra Luminoasă“, care stă sub conducerea directă a ei. Aceste exemple vor înrâuri binefăcător asupra moștenitorului, care arată de pe acum toată garanța că va călca calea pe aceleași cărări, ca și actuala păreche domnitoare.

Dela frații din America

Alexandru Morariu, Român din America, președintele societății române de ajutor „Horia, Cloșca și Crișan“ în Ianesville (Ohio) ni-a trimis 5 dolari pentru abonamentul numărului popular al ziarului „Românul“ scriindu-ne următoarea scrisoare:

„Onoratei Redacții a ziarului „Românul“.

Arad.

„Ca niște frunze suflate de un uragan puternic suntem și noi cei de pe acest pământ, Români de suflet și cu durere pentru națiunea noastră. Auzind glasul, care strigă din gura unor persoane cu inima înfrântă, care se luptă cu toate puterile pentru deșteptarea a celor cu idei mai mici și cu simțul mai scurt, pe care dacă împrejurările i-ar împărtași cu sfânta taină de libertate ca de exemplu aici în America, atunci noi cu siguranță nu am trebui a ne înstrăina prin locurile, de care moșii noștri nici idei nu aveau. Astăzi noi trebuie să ne pierdem prin mulțimea străinilor, care ne cunosc numai din văzut și polecrindu-ne cu fel de fel de nume cum știu ei, disprețuindu-ne ca pe niște venetici, ce strică țara. E un păcat mare și pe Români din America, căci din vre-o 150.000, câți sunt aici, suntem 1—4 mii organizați în societăți de ajutor și culturale. Dar nu este vina celor cu științe scurte, ci este a celor persoane, cari ar avea chemarea în mijlocul nostru să ne deștepte și ei mai rău ne-au împiedecat întru începuturile noastre. Și astfel noi am rămas aproape în urma tuturor altor străini aflători în Statele-Unite ale Americii.

Toți străinii, după sfatul conducătorilor buni de inimă, au putut învăța ceva în timpul, cât se folosesc de libertatea Americii, numai noi Români suntem aproape tot cei din trecut, însă nu toți, ci numai cei neorganizați.

Deci noi cu sufletul încă suntem între dumneavoastră și vă vom da sprijinul cuvenit. V'am ruga numai să observați și pasul unora din conducătorii români de aici, care lucrează înspre ruina națiunii române.

Binevoiți a primi din partea societății „Horia, Cloșca și Crișan“ costul abonamentului pe timp de un an, adică 10 cor., pentru care la timp ne veți încunoștința de primirea banilor. Primiți din partea societății noastre multe zile fericite. Vă dorim, ca ziarul „Românul“ să lucreze spre înaintarea neamului întreg. Vă salut cu stimă.

Alexandru Morariu.

Mulțumim fraților din America pentru dragostea, ce ni-o arată. Le trimitem tuturor voie bună și sănătate cu dorința să izbutească în toate întreprinderile lor și să se întoarcă la timpul său sănătos acasă.

Parlamentul ungar

Sedința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 27 Aprilie.

Sedința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Preșidează *Albert Berzeviczy*.

Președintele *Berzeviczy* dă cetire hotărârii comisiei de incompatibilitate în chestia baronului Lévy. Comisia constată, că cazul lui Lévy nu e incompatibil cu deputația.

Budgetul ministerului de agricultură.

L. Bornemissza (gubernamental), laudă politica ministrului *Serényi*, care atât de bine a știut să aplaneze divergențele în chestia economiei naționale.

În Ungaria nu slujbașii sunt cauza eventualelor greșeli ale economiei naționale, ci baza, în cari legile au fost create. (Aprobări).

Politica de păduri e prea domoală, sunt foarte multe locuri sterpe.

Trebuie ca împreună să îmbunătățim starea bieților locuitori din ținuturile muntoase. Ministrului de agricultură i-se cuvine recunoștință, fiindcă pentru promovarea pășunilor i-a succes să cuprindă în budget o sumă mai considerabilă.

Politica de parcelare nu se poate aproba pentru toate locurile, de oare ce ea amăgește să emigreze și locuitorii aceia, cari și fără de aceasta ar putea trăi.

O voce: Ei emigrează din cauza mizeriei!

L. Bornemissza: Acela, care din cauza mizeriei emigrează, ar fi mai bine, dacă ar merge mai curând, de oarece acela e un element netrebnic și rău, care e mai bine dacă nu rămâne aici. Locuitorii emigrează, fiindcă voesc să câștige bani, iar după ce și-au câștigat o sumă oarecare se întorc acasă, zidindu-și case și cumpărând pământuri.

Emigrarea ilegală trebuie împiedecată, dar pe acela, care emigrează legal, trebuie lăsat, de oarece libertatea cetățenească nu se poate limita.

Are încredere în ministru și de aceea primește budgetul. (Aprobări în stânga.)

Ajutor poporului!

Geza Bosnyák (justhist): Guvernul face o economie nesocotită în budgetul ministrului de agricultură. Economisirea e un principiu frumos,

poate totul nu fusese decât o încercare dela Dumnezeu.

Decât în fața primejdiei și grijei ce-l mistuia, ca să nu cadă pradă chinului strașnic ce însoțește moartea prin turbare, oberferșterul știa ce pregătiri trebuia să facă.

A descuiat cu sânge rece ușa intrării dela casa de vânătoare, a descuiat apoi, intrând în tindă, și cele două odăi din dreapta și dând obloanele la o parte, a lăsat să intre lumina soarelui cald în toată via. A așezat pe masa lungă din odaia întâia mantaua și sacul cu merinde, a aninat în cui pușca sa cu două țevi și cuțitul vânătoresc, cu care fusese încins, și aruncându-se în unul din jețurile largi din jurul mesei, a scos ceasornicul din buzunar și a cercat să numere bătăile vanei dela mână. Ori cât de înfierbântată iar fi fost închipuirea, minutarul nu arăta decât ce putea să arate la un om sănătos. Că era ziua a noua și se apropia izbucnirea semnelor intrării în starea de turbare, cine era să-i scoată asta din minte? Și dacă se ivia durerea de cap cu friguri și fierbințeală, ce avea și trebuia să înceapă? Fără neastâmpăr a scos omul la gândul acesta de pe cureaua sa punga de piele, în care sticlea mânerul argintit al revolverului său englezesc. Trebuia să întâmpine el însuși moartea prin moarte. Și în așteptarea lucrului, a prins cu un suspin adânc, ca și când și-ar fi luat rămas bun dela ultimul prieten, să cerce cartușele și trăgătorul armei, dacă sunt eum trebuie și a așezat în sfârșit instrumentul ucigaș pe masă, alături de ceasornic.

Aerul bălzămiu din poiana înflorită și tufele înmugurate de prin prejuri umpluse odăile și o moliciune neînțeleasă dar binefăcătoare s'a fost lăsat peste omul istovit de gândurile crâncene și de oboseala drumului lung. Mai resimția pe lângă oboseală și nopțile nedormite ale săptămânei din urmă, încât a părăsit dorința de a se mai preumbla pe afară și s'a lăsat în neștiere, lin pe spețea moale a jețului înalt. Și cu gândul îndreptat spre cei de din patria sa, colo departe, îndușoșat de amintirea bătrânei sale mame, la care-l tot ducea de un timp încoace amintirea, a trecut în nesimțire dulce, cu lacrimile stavilite în pleoapele închise în lumea visurilor, cuprins de un somn îndurător.

Cât va fi stat năcăjitul om așa ațipit, nu vă pot spune și cine știe dacă somnul nu s'ar mai fi prelungit înainte, de nu se întâmpla ceva neașteptat. Se lăsase de mult noapte peste munți și văi și prin pânza subțire a aburelei calde, ce se ridica din pământul imprimăvârat, se ivea, sclipind ca focul, o jumătate de lună peste broboada neagră a molidișului de prin prejuri. Prin tăcerea tainică numai șopotul argintiu al părăiașului de munte din dosul casei se îngâna cu foșnetul surd al ceteșului atins de freamătul vânticelului de miez de noapte. Și farmecul acestei liniști dumnezeiești părea că vestește și mai mult sfîntenia serbătoarei, ce se apropia de locașurile omenești. Jos în vale cu tot ceasul târziu veghiau sătenii, și din casă în casă se răspândia licăreala luminilor, ce se tot înmulțeau și închegau, făcându-și drum din toate părțile spre biserica satului, în-

cunjurată de pala roșetică a unui foc uriaș, aprins de norodul adunat. Se pregăteau cu toții de Inviere.

Pe poteca de munte ce ducea cătră povârnișul culmei Suhăului dinspre valea de dincolo a Ceremușului, suia cu pași grăbiți un om înalt, în port țărănesc, cu căciula lungă țurcănească dată înapoi și, de povara unui zmoc zdravăn de piei de miel, aninat de țava puștei ce o avea pe după umăr, își ștergea acum fruntea asudată. Avea o mulțime grabă mare, nici vorbă. Se vedea asta bine după mersul său întins și ce-l împiedeca în pașii săi pripiți, erau cei doi câni de vânătoare, pe cari îi ținea legați de o curea subțire și îi tot îndemna la ascultare, de câte ori vedea dobitoacele dându-se la dulmecare și lătrat. Astfel ajunse omul cu însoțitorii săi tăcuți în capătul poienii, pe unde trecea poteca și acum da se treacă pe lângă casa vânătoarească, când a băgat deodată de samă, că ușa de la intrare se afla deschisă. Pironit ca de o vedenie urită, a stat berejnicul boieresc, căci după traista de piele neagră i se vedea slujba, — o clipeală ca trăsnet în fața cerdacului și abia putea potoli câinii, ce prinsese a hămăi pe înfundate, ca și cum simțiau om străin prin apropiere.

O bubuitură de săcaluș a pătruns atunci văzduhul tăcut al nopții și înălțându-și valurile de la biserica din vale spre piscurile munților, părea, că despică cu resunetul inzecit de puternic ponoarele codrului, deșteptând pe adormitul oberferșter din somnul său adânc. A sărit omul din jăț, drept în picioare, și a dat busna spre ușă.

dar la resortul acesta nu se potrivește. E datorie națională asigurarea pâinei clasei economilor, de oarece dela aceștia depinde progresul industriei și a comerțului.

Propune câteva modificări. Comitatelor, comunelor mici să li se dea ajutor material, să li se dea gratuit vite de soiu.

Nu primește budgetul.

Sedința se suspendă pe 10 m.

Din Budapesta

Votul universal — Congresul socialiștilor — Cum se cultivă muncitorii

Articolul de Paști al ministrului-președinte a adus în fine „lămurirea” așteptată în chestiunea cea mai importantă a țării și — potrivit politicii ungurești — cea mai mistică, în chestiunea aducerii pe tapet a proiectului votului universal. Așadar din spusele premierului e lămurit acum, că această chestiune se va amâna încă, vre-o câțiva ani, doar parlamentul va fi ocupat acum cu alte probleme.

Surâsul tainic și răspunsurile evasive, de căteori s'a solicitat punerea în discuție a sufragiului și-au găsit dar explicația: întrucât se poate „Ad calendas graecas” cu votul universal.

Aderenții sinceri ai votului universal au în fața lor un grup puternic, recrutat din toate partidele burgheze, cari nu vor ceda așa ușor, când e vorba de introducerea votului obștesc.

În fața acestui „partid”, care se consolidează tot mai puternic, e natural, ca congresul din anul acesta al socialiștilor-democrați, să fie mai agitat, ca altădată.

Sedințele ținute Duminecă, Luni și Marți, la cari au luat parte 200 de delegați din centru și provincie, au fost foarte sgomotoase; în discuțiile aprinse n'au fost cruțați nici șefii.

Punctul culminant al congresului a fost votul universal: „Guvernul, partidele și votul universal”, desbătut în ziua ultimă, care va rămânea ca o zi memorabilă în activitatea socialiștilor:

Garami, referentul chestiunii, a declarat principiul, că în luptele politice spre ținta finală, socialiștii, întrucât vor cere interesele momentane, se vor alia cu oricare partid burghez.

Și fiindcă chestiunea primordială e votul universal, e oportună aliarea cu acele elemente, cari sunt pentru votul universal, în primul rând, aliarea cu partidul justh-ist.

Iată propunerea primită cu mare majoritate:

„Congresul a declarat, că în lupta pentru sufragiul universal, nu contează la partidul kos-

Nu a ajuns însă nici bine pragul, când iată că i s'au năpustit în preajmă câinii lui Andrei berejnicul cu urlet și latrat fioros, în vreme, ce acesta însuși smulseșe pușca din umăr și o aținea spre vedenia din ușă.

O clipă numai, o clipă ce cuprindea zeci de înțelesuri, a urmat și oberferșterul nostru în fața slujitorului său a pătruns cu mintea sa tot. Cine l-a făcut însă să resufle din greu, ca pe unul întors de pe lumea cealaltă, sau mai bine zis, ca pe omul ce se vede izbăvit din ghiara morții, era cănele mai mare, scăpat din cureaua lui Andrei, care s'area nebun spre oberferșterul, nuvai cât să nu-l doboare jos de bucurie, urlând și schiaunând ca besmetic. Era Nero cel fugar, pe care-l găsisse berejnicul, după multă căutare, tocmai dincolo, la izvoare, încotro se dase 'n bejenărie dragostoasă împreună cu capul lui Andrei, învechit în astfel de păcate.

O a doua detunătură de săcăluș a pus totuși capăt la câte apucase a le înșira berejnicul Andrei în povestirea sa și acum abia au început a-și da seamă atât stăpânul, cât și cu sluga de rostul împușcăturilor din vale. Sfinția Sa, preotul satului începea la biserica boierească slujba Învierii, încunjurând biserica în bubuiturile săcălușelor la curte, cântând cu întreg norodul la lumina sutelor de făclii de Paști „Hristos a înviat”. Și oberferșterul scăpat de primejdia morții, sta îngenuș at pe priporul din fața casei și se uita atins până la lacrimi cu ochianul său, jos în vale și, măcar că nu auzia cântarea depărtată a stihurilor Învierii, simțea totuși în sufletul său cuvintele înălțătoare ale rugăciunii, știindu-se el însuși înviat din moarte strașnică.

București, 27 Martie, 1911.

Em. Grigoriuța.

suthist și poporal, pentru că acestea cu bucurie privesc și sprijinesc ținuta guvernului în contra drepturilor poporului. Pe justhiști îi obligă programul lor la o luptă acerbă pentru votul universal în chestia militară; datorita acestui partid e să împiedece cu orice mijloace reforma militară, până atunci, până când nu va fi realizat, conform promisiunii regelui, reforma votului universal. De aceea congresul provoacă partidul lui Justh la luptă, declarând, că partidul social-democrat din Ungaria, tot spre acest scop, va lupta până la extrem, folosind puterea muncitorilor organizați și toate mijloacele, alăturându-se la toți aceia, cari sunt pe lângă drepturile poporului și stând în fața tuturor acelor, cari nu fac aceasta”.

Și par'că văd repetându-se scenele cu mobilizarea masselor de pe vremea lui Kristóffy. Dar atunci justhiștii erau patrioții înfuriați împotriva aceluia, care aducea votul universal, justhiștii împotriva cărora au demonstrat socialiștii, iar acum aceste „masse mobilizate” (vorba e a unui „tovarăș”) v'or demonstra pentru justhiști, deveniți „prietenii ai poporului”.

Din partea socialiștilor alianța aceasta cu un partid bourgeois e un mijloc tehnic folosit de multe ori din partea socialiștilor din străinătate, iar pentru socialiștii din Ungaria e un pas spre terenul politicii reale... Numai cât folosi-va socialiștilor această alianță?

Justhiștilor le va folosi, căci iată ce zice un justhist: „...ne-ar putea fi de un mare folos partidul social-democrat...” „Socialiștii, fiindcă n'au reprezentanți în parlament, în afară de parlament cu adunări populare și demonstrații ne vor sprijini și ne vor câștiga opinia străzii”.

Nu trebuie însă să credem, că toată activitatea partidului socialist sunt aceste congrese ocazionale sau demonstrațiile de paradă din 1 Mai sau cu altă ocazie, și atât! Activitatea adevărată poate e aceea, pe care o folosesc pentru cultivarea proprie, activitatea internă a cluburilor.

Și aici trebuie să admirăm zelul de muncă a celui din urmă lucrător, care în zile de repaos, în loc să se ducă la crâșmă, se duce la club, să învețe.

Am avut prilejul zilele trecute să convin cu un corifeu al partidului, care îmi făcu propunerea să cercetez o ședință internă.

Ceeace îți impune e mai ales simțul de disciplină și interesul cu cari urmăresc prelegerile, pe cari le țin mai ales studenții universitari dela soc. Galilei.

Muncitorii sunt împărțiți în două secții. Cei din secția primă învață a scrie și ceti și învață elemente din desen, geografie și istorie.

În secția a doua e învățământul superior. Aici se ocupă cu probleme generale din medicină, drept etc.

Și să vezi, cu câtă abnegație și dorință, de a învăța pe ceice nu știu, țin prelegerile aceste tinerii dela Galilei! Medicinistul le vorbește despre boalele sexuale, iuristul le împărtășește cunoștințe despre cutare lege etc. etc. și asta merge regulat săptămână pe săptămână.

Și când am văzut studenții aceștia muncind cu atâta însuflețire pentru muncitori, m'am gândit la tinerii noștri universitari.

M'am gândit la masele de țărani români din satele noastre, inteligenți, așezați, cari cu câtă sete de a ști ceva nou și cu câtă iubire l-ar încunjura pe tinărul, care ar veni în mijlocul lor, pe medicinistul, care le-ar arăta cumplitele boale, care îl amenință și posibilitatea de a le încunjura, pe iuristul, care i-ar arăta legile, i-ar vorbi despre economie, despre, cum trebuie să facă cutare contract, pe „st. în litere”, care le-ar vorbi despre limba noastră, despre foloasele cărții, despre „oamenii noștri mari” din trecut etc. etc.

Mă gândesc și mă întristez: Căci la noi medicinistul face poezii, iuristul „critică partidul național”, iar studentul în filozofie face „sociologie” în cafenea.

Oare n'am putea noi tinerii universitari, cărorora ne place să afirmăm, că „suntem floarea neamului”, că suntem „idealiști”, „oșeliți”, n'am putea să-l învățăm peste vară pe țărănul român, cum să se ferească de boale, cum să-și cultive pământul, să cruce banul, ce-l câștigă cu greu.

Trăim în era „premeririi”, ar trebui de fapt să „se premenească” această tinerime.

Correspondent.

DIN ROMÂNIA

Scrisori din București

Cea din urmă săptămână a postului, ca și săptămâna după Paști, sunt într'un fel, pentru bucureșteni amândouă săptămâni luminate. Fără să socotim vacanțele mai lungi pe cari le iau diferitele autorități și vacanța celor două săptămâni frumoase de primăvară a școlilor, săptămâna cea mare, a postului, rămâne săptămâna luminată. A doua și a treia zi de Paști bucureștenii nu se duc la biserică, dar la denii se duc.

Rugăciunile de seară din săptămâna mare cheamă pe bucureșteni la biserică mai mult de cât alte praznice bisericesti și fiindcă ele au loc seara, când Capitala e în plină forfotire, după activitatea zilei, când bucureșteanul e deprins să ia parte la spectacole... Pe lângă acestea se mai poate adăoga și misticul pe care-l dă întunerecul fiecărei rugăciuni și cântări bisericesti, ca și misticul măreței epopei din care s'a născut creștinismul.

Dar ca să fi drept cu bucureștenii, trebuie să recunoști, că sărbătorile Învierii, împreună cu seriile de rugăciune cari le pregătesc, sunt acelea, care dovedesc totuși, că este încă credință în sufletele lor. Și cu asta s'ar face dreptate în deosebi clasei sărace și întru câțiva clasei mijlocii a negustorilor și meseriașilor.

În seriile săptămânei mari și în cele două zile de Paști s'a văzut aceasta. În toate seriile bisericile, în deosebi cele dela mahală, erau pline; dar cu începere de Joi seara bisericile Bucureștilor nu mai încăpeau de lume. În zilele acestea ale săptămânei mari precum nu e îngăduită nuntă nu e îngăduit nici spectacol sau orice altă petrecere.

Din amurg străzile mișună de trecători de toate vârstele, cari, dacă nu după alte semne, după aerul lor deosebit spun totuși unde se duc. Și apoi, în vilele acestea, în București, toate chemările amuțesc rămânând singură chemarea jalnică, înălțătoare de inimi a clopotelor din atâtea biserici, cari, în sunetele cele mai amestecate, fără armonie, coboară totuși în atâtea suflete, cea mai aleasă armonie.

E rară priveliștea ce se oferă ochiului în București începând de Joi. Bisericile cari sunt atât de dese încât s'ar putea spune fără păcat că sunt prea multe pentru acest oraș, nu mai sunt încăpătoare. Ele au fost ridicate în vremuri de nesiguranță și de restriște, când dărnicia sufletului românesc nu găsea un alt domeniu de manifestare decât acel al vieții religioase. Ctitorii — și foarte mulți boieri erau vrednici de numele acesta — ridicau biserică lângă biserică, având cel dintâiu gând nu să dea un lăcaș de rugăciune mulțimei cu adevărat credincioase de pe vremuri, ci un altar lui Dumnezeu. Și astfel se pot vedea astăzi, pe lângă bisericile orașelor și tuturor satelor din România, biserici prin curțile boierești.

Dar și mai cercetate au fost bisericile aici, ca ori și unde, Vineri seara. De lângă altar și până în stradă, mult în afară de ușa bisericii, o mare de capete, dintre cari sute de făclii mișcătoare risipesc o lumină bogată... Miroșuri bogate de tămâie, de lumânări și de flori primăverice se răspândesc până prin străzi. Fețe senine de toate vârstele, capătă în bătaia deasă a razelor din sutele de lumânări ceva din lumea simțirilor în cari sălășluște credința — și se șterge par'că, pentru aceste frumoase clipe, de pe multe fețe, tot ceea ce are certat cu credința și virtuțile creștinești această capitală tot mai cosmopolită a României.

Sărbătorile Învierii sunt apoi o adevărată binefacere pentru atâtea suflete, cari poartă și ele numele de creștin, dar în cursul anului rar dacă dau pe la biserică. Ele aduc în fața altarului pe tinerii nedespărțiți de „bețisorul de promenadă” și deprinși în petreceri, pe holtei bătrâni, de obicei certați cu biserica, precum sunt certați cu viața de familie, cu datoriile și mulțumi-rile ei; aduc apoi pe atâtea drept credincioși, cari au fost rătăciți din drumul bisericii, de preocupările intelectuale.

Fiecare din ei în aceste zile reînnoește legăturile cu biserica; ura și mânia scad ori dispar cu totul.

Litere — Arte — Științe

LA O STELUȚĂ.

*Lucește-mi blând, frumoasa mea steluță
Din înălțimi de zări neprihănite
Revarsă lin o dungă de lumină
În calea vieții mele obosite.*

*În tine-ador o lume ideală
Pe 'ntinsa cerurilor veșnicie,
Slăvesc a bolților nemărginire
Când licărești în noaptea mea pustie.*

*Pătrunde-mă de raza bunătații
Și gândul meu în sbor îl luminează,
Iubirea în durere amorțită
Sub farmecul tău sfânt o înviază.*

*În tremurarea genelor de aur
Tu să-mi șoptești de tainele credinții
Și cu blândețea strălucirii tale
Să-mi potolești amarul suferinții.*

Aurelia Pop.

Două povești slave

de Nicolae Petra-Petrescu

I.

De ce se mârâie câinii către pisici.

Omul, stăpânul tuturor dobitoacelor de pe pământ, a dat câinilor un zapis, ca ei să aibă dreptul a-l întovărăși, ori încâtrău va merge, a-i păzi casa și averea și să-i fie de ajutor în osebitele lui treburi. Câinii se țineau foarte mândri de favorul acesta și pisicile îi pizmăuiau pentru lucrul asta. Pisicile se adunară deci în săbor, și hotărâră să fure zapisul câinilor. Așa și făcură. Cu cel dintâi prilej pisicile au furat zapisul, care era scris pe pergament, și l-au ascuns într-o cămară, printre alte tot felul de vechituri. Acolo a dat preste el un șoarece, care umbla după mâncare, și alergă numai decât la frații săi și le arătă, ce lucru minunat a găsit. Șoarecii ținură sfat, ce să facă, ca zapisul să rămână în puterea lor. Multă vreme nu s'au putut înțelege, până când, iată, se scoală unul din cei mai bătrâni și zice:

„Fraților, eu cred, că lucrul cel mai cuminț, ce putem face, este, să mâncăm zapisul. În chipul acesta este al nostru pe veci, și nu-l mai poate lua nime cu puterea dela noi!”

Sfatul acesta plăcu la toți. Numai decât s'au dus cu toții la masa serbătorească și mâncară zapisul, fără să lase o bucăciță din el.

Nu trecu mult și câinii ținură o adunare. Aci porunciră arhivarului lor, să aducă zapisul, ca să-l vadă adunarea aleasă. Arhivarul n'a avut încâtrău, a trebuit să spună, că zapisul l-au furat pisicile, pentru că asta o aflase el din loc sigur. Câinii numai decât se aruncară asupra pisicilor, cerându-le, dacă vreau, să le dea zapisul cu buna. Acum au tăbărit și pisicile asupra șoarecilor, zicând, că, în cămara cu vechiturile, unde și-au păstrat zapisul, n'au putut intra nime, decât șoarecii. Să scoată numai afară zapisul. Șoarecii însă n'au putut da zapisul, pentru că, după cum știm, la sfatul celui bătrân, îl mâncaseră de mult.

Din ziua aceea câinii nu puteau suferi pisicile și le goniau înfricoșat. Pisicile însă, pentru ura și goana, ce aveau să sufere dela câni, jurară războiu crâncen tuturor șoarecilor. Iată pricina, de ce se mârâie câinii către pisici și de ce pisicile sunt dușmanii șoarecilor.

II.

Sfatul bun.

Era un tată care avea două fete. După ce le-a măritat pe amândouă, zise către nevastă-sa: „Măi, miere, să dăm fetelor ce avem!” — „Să nu ne faci una ca asta”, zise nevastă-sa. Să nu ne faci lucrul asta, până trăim noi”. — „Ei”, zise el, „să le dăm!” Și au împărțit fetelor toate. Fetele i-au cinstit cam două luni de zile. După aceea s'au ținut tot mai departe și mai departe de ei... dela o vreme au început nici să nu-i mai cerceteze. Asta i-a căzut foarte greu tatălui.

Toate sentimentele omenești caută să-și curețe izvoarele, din cari se nasc. Durerea și iubirea se înobilează: cea dintâi înseninându-se prin resemnare, iar cea de a doua devenind adânc omenească.

Cine din cei, cari au citit romanul „Inviere” de Tolstoi nu-și aduce aminte, la Invierea din fiecare an, de trandafirul din părul orfanei pripășită la curtea contesei — și care din aceștia nu a simțit în sufletul său, la fiecare Inviere, deșteptându-se simțămintele ofițerului, nepot al contesei, simțăminte, cu cari Tolstoi a intrupat în această orfană un ideal pentru iubire...

Ori-cât ar fi de târzii, Paștile sunt zilele, cari deschid ușile și ferestrele de perete. Sufletul omenesc, vecinic doritor de libertate, se aruncă setos în această lume a naturii darnice pentru toți. Ele desbracă pe fiecare de haina grea a iernii, dând, chiar și celui mai sărac, o haină ușoară, care trebuie mai înainte de toate să fie o podoabă...

Și cum bucureștenii nu sunt de loc dușmani nici podoabelor, nici naturii, ei consideră sărbătorile Invierii drept începutul acestei libertăți, care ține până ține și toamna, de obicei lungă și frumoasă în capitala României. Incep să roiască, îndeosebi serile, prin grădinile răcoroase ori pe drumurile, cari duc afară din oraș la locurile de plimbare, la șoseaua Kiseleff, spre Băneasa...

Și de-acum și arta se servește sub ceriul liber: teatru, cinematograful, cântec. Și câte încă nu găsește sufletul sub ceriu!!

C. Rosmarin.

La scrisori din București

„Românul” în numărul 71 a. c. aducea dela colaboratorul său din București „o veste bună pentru ortodoxism” — „ca un mare triumf al ortodoxismului român” — convertirea la ortodoxism a arhiepiscopului francez *J. René Villatte*.

Cazul acestui „arhiepiscop” vestit îl descrie „România creștină” din București dela 10 April c. astfel:

„Când guvernul liber-cugetătorilor prezidat de *Combes* a început lupta contra catolicismului din Franța, *Combes* spera, că va găsi câțiva episcopi, cari „din interes bănesc, vor accepta legile lui și va răuși a înșela poporul spunând, că nu luptă contra creștinismului ci numai contra catolicismului.

Se știe însă, că nici un episcop francez nu s'a pretat la aceste planuri deși li-s'au suprimat lefurile și au fost goniți din palatele episcopale.

S'a găsit însă un preot: *l'abbé Villatte*, care s'a pus la dispoziția lui *Combes*.

Lui *Combes* însă îi trebuia un arhieru, fiindcă se știe că nu poate exista biserică episcopală fără de arhieru. *Villatte* din poftă de câștig și de ambiție deșartă a găsit mijlocul. Cu banii liber-cugetătorilor s'a dus în Siria, s'a făcut ortodox iacobit și a reușit să capete dela Sirienii iacobiți darul arhieriei și titlul de arhieriscop.

Odată hirotonit, a plecat din Siria, a sosit la Paris, s'a lăpădat de credința celor ce l-au hirotonit, a lăpădat ritul ortodox, s'a îmbrăcat în odăjdii de rit latin și s'a declarat singur șef al bisericii catolice franceze. Cu tot concursul guvernului liber-cugetător, cu toate fondurile secrete, ce i-s'au pus la dispoziție de guvernul francez, în Franța nu l-a luat nimeni în serios. Acum a devenit ridicol și moare de foame!”

Și asta să fie buna acviziție a bisericii ortodoxe din România?!...

Ziarul „Germania”, ce apare de două ori pe zi în Berlin, publică la 12 Aprilie c. tot despre *Villatte* următoarele șire:

„Acest domn *Villatte* nu este decât un preot catolic decăzut, de care guvernul a ținut să uzeze la îndeplinirea practică a treburilor sale culturale și care pentru aceasta s'a lăsat să fie ridicat întru „arhieriscop” de către un episcop iansenist. Este prin urmare atât pentru publicitate, cât mai vărtos pentru catolicism, absolut indiferent, de trece acest „arhieriscop” acum de „ortodox”, ori de rămâne, ce era.”

Așadar toată treaba se cam încurcă și se deoachie „buna veste!” *Pustnicul.*

Odată se plimbă pe câmp și se întâlnește cu un prieten vechiu, care îi zise: „frate ce umbli așa supărat? eu te știam tot cu voie bună”. — El dete din umeri și zise: „N'am făcut bine. Toți m'au părăsit!” — „N'aibi nici o grijă!” răspunse prietenul. „Iacă aci bani, pregătește o masă, și poștește-ți la ea fetele, ginerii dar și pe mine!”

Se despărțiră, și el pregăti o masă, la care-și invită fetele, ginerii dar și pe prieten. La masă zise prietenul către el: „frate iacă aci o ladă cu bani, eu n'am trebuință de ei și tu nu ai nici o avere. Iți poate prinde bine până vei închide ochii”.

El luă lada și o așeză în cămară. Prietenii buni se înțeleseră de mai nainte și știau ce este în ladă.

Una din fete, încă acolo la masă, șopti bărbatului:

„Ei, tata mai are încă atâția bani, o ladă plină. Trebuie să băgăm de seamă să ni-o lase nouă după moarte”.

Ceealaltă de-asemena vorbi încet bărbatului ei:

„Bărbate dragă, avem multe temeuri să cinstim pe tatăl nostru”.

Masa se ridică. Se împraștiară toți. Din ziua aceea i-a mers tatălui foarte bine, până la moarte. Muri fără să lase un testament. Fetele numai decât căutară lada, o scoaseră afară o descuiară cu puterea și aflară... oale sparte, glăji stricate, tot cioburi. Într'adevăr bine li-s'a întâmplat.

ECONOMICE

Ingrijirea pășunilor

Pentruca ierburile să crească cât mai cu îmbelșugare, nu e de ajuns numai să curățim pășunile de tufe și buruieni și să le grăpăm, ci e de lipsă ca pământul să conțină și materiile hrănitore cari sunt trebuincioase creșterii plantelor.

Pășunile, cum le găsim pe sate, sunt cu totul stoarse de materiile acestea. Ingrijirea nu li s'a dat de loc, nu s'a făcut nimica pentru îmbunătățirea lor, an de an pășunează vitele iarba crescută, prin ce pământul sărăcește tot mai mult, iarba e tot mai puțină și animalele nu-și află hrana de ajuns. Pentru a împedeca sărăcirea de tot a pământului și a ajuta creșterea ierburilor, pășunea — ca ori și care alt loc — trebuie *gunoită*.

Pentru gunoarea pășunilor s'ar potrivi mai bine *gunoiul de grajd*, *udul* (zama) *de gunoiu* și așa numitul *compost* (compost e un gunoiu pregătit din felurite rămășițe: noroiu de stradă, măturătura din case și curte, pleavă stricată, buruieni, funingine și altele).

Gunoiu de grajd însă nu este de ajuns nici pentru locurile de arătură, udul de gunoiu — care e o parte a gunoiului de cea mai mare însemnătate, deoarece în acesta se află o mulțime de materii nutritive pentru plante — la noi se scurge prin canale și șanțuri, lipsind *groapa de gunoi* făcută sistematic, iar compost nu se face nicăiri în economiile țărănilor noștri.

Gunoierea pășunilor se face dară mai mult numai prin balegile căzute ale animalelor cari umblă la pășunat.

Pentru-ca să se gunoiască pășunea cât mai bine, păstorii trebuie obligați, să împraștie balegile căzute, lovindu-le cu bățul sau cu piciorul. Tot pe pășune trebuie împraștiat și gunoiul adunat în locurile de repaus (bătătura de prânz și de amezi) a animalelor. E bine dacă locurile acestea — „bătătura” — se mută din când în când, de pildă tot la 2—10 zile, ca să se gunoiască pășunea toată și să nu se adune gunoiul la un loc. Nu e ertat ca peste noapte să ducă păstorii vitele de pe pășune pe locuri de ale particularilor, ca dormind pe acelea să le gunoiască. Uzul acesta vechiu trebuie strict interzis și totodată și controlați păstorii ca să nu o mai facă. Dacă nu sunt controlați o fac cu toată opreliștea.

Personale. Primim știrea, că locotenentul d. *Alexandru Candrea* ajutorant la reg. 33 din Arad a fost înaintat la rangul de căpitan.

Sincere felicitări!

Convocare. Despărțământul Făgăraș al „Reuniunii învățătorilor” din Arhidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, conform §-ului 21 din din statute își va ține adunarea de primăvară *Duminecă în 7 Maiu st. n. a. c.* în comuna *Beșimbac*, la care avem onoare a invita P. T. membrii precum și pe toți binevoitorii învățământului poporal.

Programul: 1. Participarea la serviciul divin la orele 8 dimineața. 2. Azistare la examenul ce se va ține cu elevii școlii locale. 3. Deschiderea ședinței și cetirea apelului nominal. 4. Alegerea comisiunilor: a) pentru aprecierea examenului și a dizertației; b) pentru încasarea taxelor și înscrierea de membri noi. 5. Dizertație pedagogică prelucrată de *Ioan Netofianu*. 6. Cetirea procesului verbal luat în adunarea de toamnă. 7. Raportul casierului. 8. Raportul comisiunilor exmisse sub pct. 4. 9. Eventuale propuneri. 10. Defigerea locului pentru adunarea viitoare și designarea dizertanților. 11. Alegerea alor doi membrii verificători și închiderea ședinței. *Vad*, la 20 Aprilie n. 1911. *Octavian Popp*, prezident. *Ioan Cocîșiu*, notar.

Cununie. D. dr. *Victor Deleu* (Șimleu) și d-na *Olivia Deleu* născ. de *Bárdosy* (Sibiiu) căsătoriți. Sincere felicitări.

Nouă familie nobilă românească. Distinsa familie *Simon* din Sângeorgiul de Câmpie, scrie „G. Tr.”, și-a câștigat titlul nobilitar de *Simon de Mezö-Szt-György*. Această familie, originară din *Cașva*, lângă *Reghin* în vechime distingându-se prin bravuri, și-a câștigat nobilitatea și a dobândit dela regii Ungariei extinse moșii în *Șomfalău*. Unii membrii a acestei familii s'au maghiarizat cu timpul și astfel și nobilitatea s'a crezut trecută cu aceia la Unguri. O ramură a acestei familii s'a așezat în Sângeorgiul de Câmpie și aci iarăși o parte s'a maghiarizat, cum a fost *Adalbert Simon* și *Ladislau Simon*, iar altă parte și-a conservat legea și limba românească până în ziua de astăzi. Cei maghiarizați au și dispărut cu totul din Sângeorgiul de Câmpie.

La stăruința și în urma cercetărilor distinsului supralocotenent *Alexandru Simon* din *Brașov*, s'a dovedit prin documente că familia *Simon*, ramura românească este adevărată descendentă a familiei nobile *Simon* și astfel în mod oficial i s'a recunoscut nobilitatea și i s'a conces predicatul de *Mezö-Szt-György*.

Gratulăm supralocotenentului *Simon* și-i mulțămim pentru fatisurile avute întru dobândirea nobilității familiei sale, care are mare însemnătate și din punct de vedere istoric românesc și am dori ca d-sa să ne dea o descriere mai amănunțită a fazelor, prin cari a trecut această familie dela început până în ziua de astăzi.

Sfânta Mănăstire dela Prislop (diec. Lugo-jului) după cum scrie „Unirea”, a primit un dar de sf. Paști, de o rară valoare. Insuflețita prezidentă a „Reuniunii femeilor române” din com. *Hunedoarei*, doamna *Elena Hossu-Longin* născ. *Pop de Băsești*, la care se întrece gustul artistic, priceperea și entuziasmul pentru arta națională română cu evlavie creștinească, a lăsat a se lucra la atelierul din *Orăștie* a numitei reuniuni o acoperitoare de altar executată întreagă cu motive de cusături originale românești și a închinat-o bisericii dela numita mănăstire. Frumuseța acoperitoarei nu se poate admira și lauda de ajuns; e vrednică de aceea, care a dăruit-o și de acele mâni binecuvântate, cari au creat-o. Cu astfel de fiice ale neamului, suntem siguri, că va renaște și înflori sf. mănăstire și va fi iar ca odinioară, lăcaș sfânt de închinare, cum a dorit-o să fie fericita întemeietoare, Domnița *Samfira*, fiica *Voevodului Moise Basarab* al *Munteniei*.

Necroloage. Direcțiunea institutului de credit și economii „*Arieșana*” din *Turda*, adânc întristată, anunță repentina moarte a prea on. domn *Simeon Pop*, protopop gr.-cat., președintele comitetului de supraveghiere, întâmplată la 21 Apr. seara în comuna *Luna* (comit. *Turda-Arieș*). *Turda*, la 22 Aprilie 1911.

— *Ioan Barbul de Glod*, fost paroh gr.-cat. al *Bârseului-mare*, proprietar, membru în congregațiunea *Szolnok-Doboka*, membru ordinar al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, după un greu și îndelungat morb a răposat în 25 Aprilie n. în vârsta de 53 ani. Inmormântarea a avut loc azi *Joi*, la 27 Aprilie în cimitirul din *Bârseu*. În veci amintirea lor.

Din patrie.

O hotărâre ministerială importantă. Vânzarea carnei de ouie în piață nu se poate pedepsi. Așa a enunțat nu demult ministerul de comerț prin hotărârea sa Nr. 14,202/911.

Cazul concret în urma căruia s'a adus hotărârea de sus este următorul:

Un sătean vindea cu ocazia târgurilor de săptămână regulat carne de oaie în piață. Autoritățile industriale de gradul prim și al doilea au calificat aceasta de negoț cu carne și fiindcă vânzătorul din chestie nu avea certificat industrial l-au pedepsit pe baza §-ului 156 al punct. a) al art. de lege XVII: 1884 — pentru contravenție.

În urma apelației acuzatului, ministrul de comerț a anulat sentințele condamnătoare ale instanțelor prime și absolvând pe acuzat de sub pedeapsa, ce i-s'a dictat, a enunțat, că *carnea de oaie este un aliment, pe care îl poate pune în vânzare cu ocazia târgurilor de săptămână ori și cine — chiar și fără certificat industrial.*

„Asociația Eseciană de ajutorare reciprocă” cu care am avut prilej a ne ocupa într'un număr recent al ziarului nostru a format obiect de discuție și în ziarul săsesc din *Sibiiu*: „*Sieb. Deutsches Tageblatt*”. Autorul articolului relevă în general aceleași cazuri de exploatare și seducere a publicului de a-și face de lucru cu aceasta „Asociație” de ale căreia daraveri — zice — probabil se va interesa și procurorul.

De altă parte organul „*Volksrecht*” din *Eszék* publică o lungă dare de seamă asupra adunării generale a „*Esecianei*” și amintește de iregularități grave comise de conducătorii asociației, cărora adunarea generală li-a denegat votarea absolutului. Conducătorii sunt acuzați de ziarul amintit direct cu escrocherie și falșificări, fără ca până acum să i-se fi făcut proces pentru aceste acuze grave.

În contra filialei asociației în *Timișoara*, precum aflăm, din alt izvor, încă s'au făcut mai multe arătări criminale de cătră unii membrii păgubiți.

În jurul asasinării regelui Alexandru Obrenovici. Ziarului „*Az Est*” i-se comunică din *Berlin* că secretarul de ambasadă, baronul *Stetten* reîmprospătează o poveste în legătură cu sfârșitul dinastiei *Obrenovici*.

Baronul *Stetten* locuia lângă *Konac* și în ajunul asasinatului a vizitat pe regele *Alexandru*.

Baronul *Stetten* scrie că regele i-s'a plâns atunci că regina *Draga* e urită în străinătate și că i-a declarat că își leagă soarta de a ei și că mai de grabă va părăsi țara de cât pe *Draga*.

În urma acestei convorbiri a avut loc o serbăre la *Curte*. Regele *Alexandru* n'a dat ascultare oamenilor săi de încredere cari i-au atras atențiunea că numeroși ofițeri au sosit la *Belgrad*.

Pe când se servea ceaiul, un servitor a adus ministrului de războiu o scrisoare. Ministrul voia s'o deschidă, când regele se apropiă

de dânsul și-l întrebă ce părere are asupra corpului ofițeresc.

Ministrul de războiu ascunse scrisoarea și stătu de vorbă cu regele.

După miezul nopții a avut loc măcelul dela *Curte*, căruia i-a căzut victimă și ministrul de războiu.

Scrisoarea s'a găsit asupra lui. Prin ea un ofițer superior comunica ministrului de războiu că regele și regina vor fi asasinați la noapte și că n'ar fi târziu să aresteze pe șefii complotului pe care îi indica pe nume.

Dela frați

Prietenia Româno-Italiană. D. di *San Giuliano*, ministrul de externe al Italiei, a adresat d-lui *C. Nanu*, ministrul României la *Roma*, scrisoarea de mai jos:

Roma, 7 Aprilie 1911.

Domnule Ministru,

Am onoare a vă răspunde de primirea noții nr. 181, cu data de 18 Martie curent, prin care a-ți binevoit a mă informa că guvernul României a hotărât să dăruiască comitetului sărbătorilor jubilarie italiene reproducțiunile monumentelor românești, expuse în secțiunea română a expoziției arheologice la *Termele lui Dioclețian*, precum și colecția de fotografii, stampe, cărți, expuse de asemenea la aceeași secțiune.

Această hotărâre am adus-o la cunoștința comitetului di *San Martino*, președintele comitetului sărbătorilor comemorative.

Guvernul *Regal* a fost foarte măgulit de darul guvernului *regal* al României, și prețuiește îndeosebi sentimentele cari l-au inspirat. Aceste amintiri a unei obârșii comune, precum d-voastră a-ți spus-o așa de bine, vor fi păstrate cu sfîntenie în muzeele italiene, și vor mărturisi de amicitia cordială și de simpatia celor două popoare latine.

Vă rog să binevoiți a vă face interpretul profundei recunoștinți a guvernului *regal*, pe lângă guvernul *regal* al României, și să primiți, domnule Ministru odată cu mulțămirile mele, pentru binevoitoarea comunicație ce mi-ai făcut, asigurarea înaltei mele considerațiuni.

(ss) di *San Giuliano*,

Patriarhul din Constantinopole și Aromânii. Cetim în „*Viitorul*”: *Patriarhul grec din Constantinopole continuă să aibă față de frații noștri din Macedonia aceiași dușmănoasă și prigonitoare atitudine pe care o avea și înainte. Și mai știm încă foarte precis, că acest înalt ierarh, care, pe cât se pare, adoră mai mult băta și iataganul de cât crucea, a ținut să dea un nou semn despre ura de moarte ce o poartă Aromânilor, chiar acum, în toiul bucuriei de care tresaltă presa grecească cu prilejul reluării relațiilor cu România.*

Dovadă: următoarea insolentă notiță apărută în *La Turquie*, ziarul oficios al *Patriarhiei*:

„*Vossische Zeitung*” află telegrafic din *Constantinopol*, că patriarhatul ecumenic din *Fănar* este dispus să primească cererile delegațiunii *Rumanizatorilor*, care se află actualmente în *Constantinopol*.”

„Putem să declarăm cu siguranță, că această știre este lipsită de orice temei”.

Ruperea unui pod pe Siret. Din *Bacău* se anunță, că *Vineri* dimineața, pe când mai mulți oameni treceau cu căruțele încărcate podul de peste *Siret*, la *Holtu*, podul s'a rupt chiar la mijloc și toți au căzut în apă, cu căruțe și vite cu tot.

Din fericire, partea de pod care a căzut în apă a servit de plută nefericiților oameni și cu dânsa au mers pe *Siret* până la satul *Buhoeiu*, unde le-au venit în ajutor cantonierii județeni.

Totuși s'au înecat o femeie, un cal și mai mulți miei, pierzându-se și diferite cereale din căruțe.

Prima și cea mai veche
de clavire Franz și Albert Renner

este a lui

în *Timișoara-Iosefin*, str. *Hunyadi 12*.

Mare assortim. de pianе,
pianine și harmonii.

Calitatea cea
mai bună.

Prețuri ieftine.

Din străinătate.

Sosirea escadrei Austro-Ungare la Corfu. Escadra austro-ungară a sosit Marți la Corfu. Contraamiralul Kunsti, în fruntea a vre-o 40 de ofițeri, s'a dus la Achileion unde au fost primiți de împăratul Wilhelm, care le-a oferit în urmă un supeu pe vasul Hohenzollern. Au asistat familia împărătească și familia regală a Greciei, ofițerii austroungari și comandantii vaselor germane.

Inaugurarea expoziției din Turin. Sâmbătă 16/29 c. se va face cu deosebită solemnitate inaugurarea expoziției din Turin (Italia) în prezența suveranilor, mai multor prinți de sânge și a înalților demnitari ai Statului.

De asemenea peste 300 deputați și senatori vor sosi din Roma în acea zi pentru a asista la solemnitate.

Mari serbări venețiene vor avea loc la Turin în tot timpul cât vor sta acolo Suveranii și se vor da și două reprezentațiuni de gală la teatrele Regio și Carignano.

Consiliul de miniștri în chestia Chinei. Din Petersburg vine știrea, că Dumineca trecută s'a ținut un important consiliu de miniștri, în care s'a discutat asupra chestiunilor chineze. După ridicarea ședinței primul ministru a supus țarului propunerile sale în această privință.

Miniștrii de războiu și de marină vor pleca Sâmbătă în Siberia, însoțiți de câțiva ofițeri ai statului major, spre a inspecta trupele de acolo. Situația e critică.

Nou trimis la Curia papală. Noul trimis al Austro-Ungariei la curtea papală prințul Schönburg-Hartenstein s'a prezentat la Papa în mod oficios. În discursul său a solicitat ajutorul prea grațios al Papei în noua sa activitate întru întărirea legăturilor dintre Monarhie și Curtea papală. Papa în răspunsul său l-a asigurat de tot sprijinul său, iar la sfârșit a implorat darul divin, care se trăiască încă mulți ani pe încăruntitul nostru Monarh.

După primirea oficioasă ambasadorul a fost condus în departamentul privat al Papei, unde i-s'a prezentat și celalalt personal al ambasadei.

Prințul a vizitat apoi și pe secretarul Merry del Val, iar după aceea a mers în biserica sf. Petru, unde s'a rugat la mormântul Apostolilor.

Secretarul i-a întors vizita la palatul ambasadei.

Situația politică în Turcia. Cu toate că în ședința de Mercuri a partidului pentru „Uniune și Progres” s'a stabilit un acord, prin care s'a înlăturat demisia guvernului, situația generală totuși este urmărită cu o atențiune deosebită.

Guvernul reacționar din partidul tinerilor turci pare a fi fost sprijinit de o parte a armatei. Sunt, însă, indicii că marea majoritate a armatei e ostilă acestui curent.

În caz când Camera va perzista în atitudinea sa, care tinde la provocarea unei schimbări și în caz când uneltirile împotriva sistemului tinerilor turci nu vor înceta, parlamentul va fi dizolvat în curând.

Răscoala în Tripolitania. „Corriere d'Italia” află din Bengasi (statul Barca) că fostul sultan al vilayetului turc Tripolitania, care fusese dețronat de către francezi, s'a răsculat. Ex-sultanul a pornit în fruntea unui trib împotriva garnizoanei Abeker și a înconjurat orașul.

Răspunsul lui Kuropatkin. Kuropatkin, care a fost comandantul suprem al armatei rusești în marele războiu ruso-japonez, a scris la timpul său o broșură, în care cerea să se desvinovățească de vina dezastrului urmat din acest răs-

boiu. Conte Witte încă pe atunci declarase, că cartea lui Kuropatkin conține neadevăruri, din care cauză Kuropatkin îl provocase la duel pe Witte. Țarul împiedecase însă duelul.

Acum contele Witte a scris o broșură, în care arată cu documente, că Kuropatkin a spus neadevăruri în cartea sa. Ca dovadă Witte expune istoricul ocupării Mandciuriei de către armata rusească.

Kuropatkin afirmă în opul său, că el n-a fost nici când pentru ocuparea acestei provincii, dar contele Witte arată prin depeșele și autografe de ale lui Kuropatkin, că dânsul a pledat mai mult pentru aceasta. Opul a stârnit senzație mai ales, că Țarul și-a dat învoirea prea înaltă la publicarea răspunsului lui Witte. Nu numai în Rusia, dar în Europa întreagă se așteaptă evenimentele din viitor, căci Kuropatkin va răspunde cu siguranță la atacurile lui Witte.

Franța în chestia Marocului, Pretinsa intervenție a Franței în Maroc a alarmat mult presa europeană. Lucrul se prezenta așa, că Franța urmărește scopuri de cucerire, mai ales, că se zvonise, că ar întreprinde pasul acesta în secret.

Acum se vestește, că Franța a avizat pe toate guvernele din Europa despre trimiterea trupelor sale. Pentru aceasta însă n'a cerut consimțământul acestor puteri și nici acestea n'au ridicat până acum vr'o excepție în privința aceasta.

Prin aceasta însă nu este exclus, ca puterile să nu-și ridice cuvântul și mai târziu, căci în cercurile din Germania se face o critică asupra guvernului francez. Atârnă, că Franța va ținea Fezul ocupat mai multă vreme sau ba. În cazul acesta se așteaptă conflicte diplomatice de mare gravitate.

Episcop bombardat cu pietri. Din Paris se anunță, că episcopul Baurox a fost bombardat cu pietre pe când se ducea la biserica din Le Plume. Geamurile trăsorii au fost sparte, viziul rănit. Episcopul a scăpat neatins.

Expediția Garibaldiștilor în Albania. Cu privire la pretinsa expediție a voluntarilor italieni pentru Albania, ziarul „Popolo Roman” din Roma repetă că, după părerea sa, aceste zvonuri nu se vor realiza și cu atât mai puțin, cu cât măsurile guvernului italian vor ști să înlăture la timp orice încercare nepatriotică de a turbura raporturile Italiei cu alte puteri.

Groznică explozie într'o mină. O exploziune a avut loc într'o mină de hule din Elk garden, în Virginia orientală, închizând într'ansa 28 mineri. E temere, că toți au perit.

Turburări antisemite într'un sat din Galiția. În satul rutean Casar au izbucnit excese împotriva Evreilor. Câteva persoane au fost rănite. S'a trimis miliție la fața locului. Un funcționar al guvernatorului a plecat la Casar.

Asemenea excese s'au întâmplat și acum câțiva ani. În procesul monstru ce a urmat, au fost condamnați câțiva țărani.

Scufundarea unor vapoare chineze. Două vapoare chineze s'au ciocnit Duminecă la 100 de leghe la Sud de Shanghai. Unul din ele s'a scufundat. Vre-o 40 de Chinezii s'au înecat. Toți călătorii străini au fost salvați.

Groznică catastrofă de cale ferată. Din Londra vine știrea, că în apropiere de Capstadt s'a produs o teribilă catastrofă de cale ferată.

Un tren compus din 4 vagoane de persoane și 6 de marfă, a căzut de pe pod într'o prăpastie, la o adâncime de peste 100 de metri.

La locul catastrofei nu se afla decât locuința unui fermier, așa că până la sosirea ajutoarelor a durat o jumătate de zi.

Lucrările de salvare au mers foarte greu. Până aseară s'au scos 32 cadavre și 25 grav răniți.

ULTIME ȘTIRI

Alegerea din Ighiu. *Tetétleni, apărătorul lui Szász Pál își încheie vorbirea de apărare, prezintă apoi contrapetiția, în care cere să arate, că d. Vaida a agitat. În cuvântările sale de program a promis alegătorilor împărțirea pământurilor preoțești și episcopești. Afirmă apoi, că preoții ar fi agitat de pe amvon pentru d. Vaida și nu s'au ferit nici de îndemnare la omor. Agitația preoților a și avut de rezultat un caz de omor, aprinderi și bătăi.*

Li replică d. Vlad în mod energic înfirmând punct de punct contrapetiția. D. Vaida n'a agitat, ci a dezvoltat numai programul partidului între marginile legii. În ce privește omorurile și celelalte excese d. Vlad declară și cere să se asculte mai mulți martori, cari vor dovedi contrariul. Dar e absurdă această acuză a lui Tetétleni, căci nu se poate să se fi întâmplat astfel de excese, când fiecare comună a fost asediată de soldați. Unde e apoi ochiul atât de scrupulos în astfel de cazuri al administrației. Beutura și corupția, de care vorbește Tetétleni sunt de asemeni nebazate, ba sau practicat în măsură extinsă de către partidul lui Szász Pál. Tetétleni în lipsă de date recurge la întortochiarea paragrafilor, cu ajutorul cărora sperează să-și ajungă scopul.

D. Vlad încheie cu cuvintele: „În decurs de zece ani am avut parte de multe și mari desiluziuni în viața mea politică, dar nu mi-am pierdut încrederea în cel mai înalt for judecătoresc, dela a cărui dreptate aștept, ca d. Vaida să fie declarat de deputat al cercului Ighiu.”

Sentiința se va publica în 2 Mai n.

Lupta pentru votul universal. Din comuna Igrış, comitatul Torontal, primim știrea, că bravii Igrışeni aderenți sinceri ai partidului național vor organiza în 7 Mai n. a. c. la orele 3 d. a. o adunare populară cu următorul program :

1. Situația politică.
  2. Sufragiul universal.
  3. Dreptul limbei românești.
  4. Rezoluțiune, și
  5. Eventuale propuneri.
- Laudă lor !

Tragicul sfârșit al unei doamne. Din Reichenau se anunță, că d-na Ana Weber a căzut Sâmbătă dimineața de pe muntele Rax și a rămas moartă pe loc. Nu este exclusă probabilitatea unei sinucideri.

Unicul fiu al doamnei Weber a căzut acum cinci ani de pe acest munte. De atunci d-na Weber vizitează în fiecare Duminecă mormântul fiului pe munte. Rudele susțin că e vorba de un accident.

D-na Weber lasă în urmă o avere de 2 milioane coroane care revine moștenitorilor și mai multor societăți de binefacere.

E lucru stabilit că nu e vorba de o sinucidere ci de un accident nenorocit.

KILENYI C. és T^{sa}.

Arad, str. József főherceg 11, la globul vânăt.

Au sosit noutățile de primăvară.

Preț ieftin extraordinar.

Pănuri de haine femeiești, mătăsuri, delaine, zephyre, cartoane, mănuși, ciorapi pregătiți de penitențieri. Asortiment bogat de umbrele, pălării de paie pentru dame. Modele și decoruri se capătă cu preț foarte scăzut.

Papa greu bolnav. Cu toate știrile liniștitoare ce sosesc din Vatican totuși se dă ca sigur că starea Papei e mai gravă de cum s'ar putea crede după informațiile oficiale. Boala actuală este o urmare a gutei cronice de care suferă Papa. Medicii au fost încă acum o săptămână de acord, că în ori ce moment se poate ivi o catastrofă.

Deși bolnavul a trecut cu bine prin stadiul critic al boalei, totuși sunt încă temeri de surprize. Medicii au înființat în Vatican un serviciu permanent. Toate audiențele au fost contramandate.

Starea Papei continuă a inspira serioase temeri. Pe lângă guta de care suferă, se mai manifestă și urmările bătrâneții. Papa se simte slăbit și obosit, cu toate aceste însă numai cu greu a putut fi convins că are nevoie de puțină odihnă.

Măsuri contra presei din Constantinopol. Tribunalul militar din Constantinopol a suspendat Mercuri apariția ziarelor „Tanin” și „Zia” pentru atacurile lor violente.

Marele vizir a anulat hotărârea tribunalului militar, căci dacă guvernul ar voi să aplice măsurile restrictive cu toată severitatea, atunci ar trebui să suspendeze într'o zi sau două toate ziarurile din Constantinopol.

Tribunalul militar a avertizat ziarurile că dacă nu vor înceta cu atacurile lor se vor lua măsuri severe pentru încetarea acestei campanii. Marele vizir face tot posibilul spre a paraliza efectele campaniei ziarelor.

Ministrul de războiu Mahmut-Schefket pașa va face demersuri spre a pune capăt dezbinării ce se manifestă printre ofițeri.

Din cercurile oficiale se svonește, că în caz când Camera își va exprima neîncrederea sa față de guvern după ce acesta va fi răspuns la interpelarea în chestia întrevederii dela Potsdam, parlamentul va fi imediat dizolvat.

x Noutăți de primăvară. În prăvălia lui Schwarzerberger Manó din Arad, strada Vörösmarty Nr. 3 se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai ieftine și serviciu prompt și solid, următoarele: pardesii femeiești, raglane și kimone engleze, mare asortiment de haine pentru fete și copii.

x A apărut: Elemi népiskola értesítő könyvecske — Aviz școlar pentru școlile populare primare.

Se află de vânzare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui exemplar 30 fil, + 10 fil, porto.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmagian.

La Librăria diecezană, Arad

se află de vânzare următoarele cărți literare:

Sadoveanu M. Apa morților, roman	2—
„ „ Soimii	2—
„ „ Povestiri de seară	2—
Pop, V. Iubirea e biruitoare	2—
Sandu Aldea C. Ape mari	2—

**Primesc ieftin și cu garanță
reparare de mașini de îmblățit,**

◀ chiar și de acelea, a căror
cazan are lipsă de probă. ▶

Mihaiu Bănățeanu,
mașinist diplomat.
Arad, Strada Vendel nr. 5.

Triumf. Fabrica de bere
a domeniului
baronesei

ELEK NOPCSA,

s'a travestit radical, s'a sporit cu mașini noi și afară de berile de bun renume produse pân'aci, de un timp fabrică și bere specială

malata

care va purta în circulație numele

Diadal bikasör.

Această bere specifică, într'adevăr excelentă a cucerit în scurt timp marele public.

Cu tot respectul

d-na **Nopcsa Elek,** baroneasă,

Atrag binevoitoarea atențiune a
on. public asupra institutului
meu de
spălat și călcat

bine aranjat, în care primesc tot
felul de **curățire.**

Cu stimă:

SZABÓ BALINTNÉ, Arad
str. Deák Ferencz Nr. 7.

Cele mai noi susceperi de

**plăci pentru
gramofon:**

Hulló falevél

din „Czigányszerelem” și din
„Balkáni hercegnő”

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă”.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

... 26 odăi aranjate cel irai modern. ...

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Dr. Brutus Macaveiu
med. univ.

specialist în morburile femeiești, asist nt la
clinica de femei „Crucea albă” din Timișoara,
și ține ordinațiunile în Timișoara—
Fabric, piața Kossuth Nr. 2.

Numărul telefon 11—68.

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou pro-
duct higienic pentru
curățirea și infrum-
șetarea pelei.

— Inlătură petele
galbene, bubele pri-
cinite de infierbin-
țeli, sgrăbunțe și
alte necurățenii de
piele. Crema aceasta
ziua se poate folosi
mult mai cu succes.

I teglă I cor.

> IANER < pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la
baluri, saloane și de zilnic folos,
care acopere încreșturile și e cu totul nestrucăcioasă. În cu-
lorile: roza, albă și cremă. **I cutie I cor.**

> IANER < săpun. **I bucată 60 fileri.**

> IANER < pastă pentru dinți. **I doză I cor.**

> IANER < apă pentru gură. Bună pentru dinții
scorburoși și gin-
geii burețoși, contra mirosului greu de gură. **I sticlă
cor. I-60, jum. sticlă 80 fil.**

> IANER < esență pentru păr. Excelentă pentru
inlăturarea mă-
treței și contra căderii părului. **I sticlă, I cor. 30 fil.**

> IANER < pomadă pentru creșterea părului. —
I teglă 2 coroane.

> IANER < vâpseală pentru păr pentru a colora
in negru, brunet,
ori în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e eschisă.
La comande să se noteze că părul încărunțit în ce colorare
să se vâpsească (negru, brunet). **Un carton 4 cor.**

> IANER < apă care face părul blond. Pentru a
vâpsi în
timp scurt, în băi, auriu, părul blond, roșu, chiar și brun-
net ori negru. **I sticlă 4 cor.**

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Prepara-
tele lui Rudolf Ianer” ieșite din farmacia sa ca va-
loare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” a lui
Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.

**Ioan
Gabor**

meșter-țiglar și acoperitor cu le-
spezi de metal etternit.

Primește toate lucrările aparțină-
toare acestei branșe și le exe-
cută punctual, pe lângă cele
mai moderate prețuri.

Servește bucuros cu planuri și
preliminare de spese.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

**Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii,**

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel
mai mare din Arad. Cea mai ieftină
sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

„TIMIȘIANA“

INSTITUT DE CREDIT și ECONOMII SOCIETATE pe ACȚII
FONDATĂ IN ANUL 1885.

Centrala în **Timișoara-centru**
(Belváros) Piața Balázs-tér nr. 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în:

Buziaș, Recaș, Ciacova și Delta.

Telefon Centrala Direcțiunea: Nr. 510.

Contabilitatea: Nr. 1149.

Capital propriu 1,500.000 cor. — Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Filiala Buziaș nr. 10, Filiala Recaș nr. 14, Filiala Ciacova nr. 16, Filiala Delta nr. 26.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse $4\frac{1}{2}\%$ și 5% interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

■ Depuneri până la 10.000 coroane, după starea cassei se plătesc și fără abdicere.

■ Escomptează cambii și acoardă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

■ Dă avans. pe efecte publ. (Lombard).

■ Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

MAIROVITZ EMIL

Arad, strada Kossuth nr. 4.

Stabilimente de piatrărie — mine de marmoră — și băi de granit

Borossebes.

Arad.

Piski.

Intreprinde orice lucrări aparținătoare piatrăriei pentru edificii și alte lucrări de lux din material indigen. Mare asortiment de cruci, monumente mormântale și bolte de mormânt. Var ars și lemne de foc.

Szeifert János
sculptor
Arad, Magyar-utca Nr. 29.

Pregătește tot felul de lucrări din acest ram, ca: **iconostase, amvoane, aranjamente** pentru biserici și salon, tot felul de sculpturi se efectuează pentru tâmplari.

Reparaturi se efectuează prompt; comanda din provincie se execută grabnic. — La dorință trimite planuri gratuit. Pentru aceasta solicit binevoitorul sprijin al publicului.

Cu stimă: **Szeifert János.**

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula
cea mai mare fabrică sudungară de trăsuri
Temesvár-Gyárvaros, Háromkirály-ut 14 (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fier, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco.

Tot aici se mai pot căpăta omnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, feliurite căruțe, „landaner“, cu prețuri moderate.

La
Librăria diecezană, Arad
se capătă
MINEILE
pe 12 luni, în 12 vol. legate în piele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

La administrația ziarului
„Românul“
se primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efectuează tot felul de comanda comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Rögteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

moderne mașini și material
  privitor la această branșă,

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununi funebre** și tot felul de lucrări atingătoare de această branșă.

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::
ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.